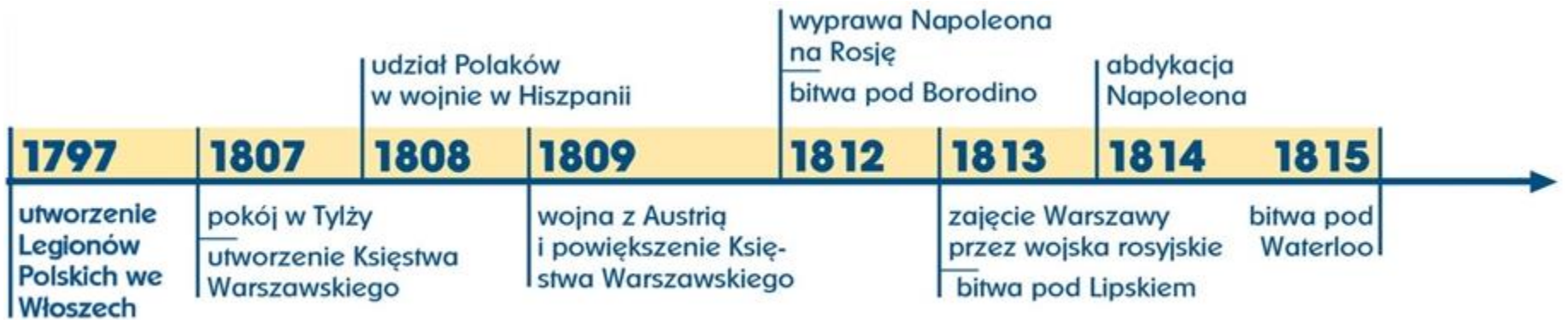

Napoleon a sprawa polska

Oś czasu

Notatka z lekcji

1. Polacy po utracie niepodległości.
2. Utworzenie Legionów Polskich we Włoszech.
3. Organizacja i zasady życia legionowego.
4. Udział legionistów w wojnach napoleońskich.
5. Utworzenie Księstwa Warszawskiego.
6. Konstytucja Księstwa Warszawskiego.
7. Polacy pod rozkazami Napoleona.
8. Upadek Księstwa Warszawskiego.
9. Terminy: legiony, emigracja.
10. Postaci: Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki, książę Józef Poniatowski.

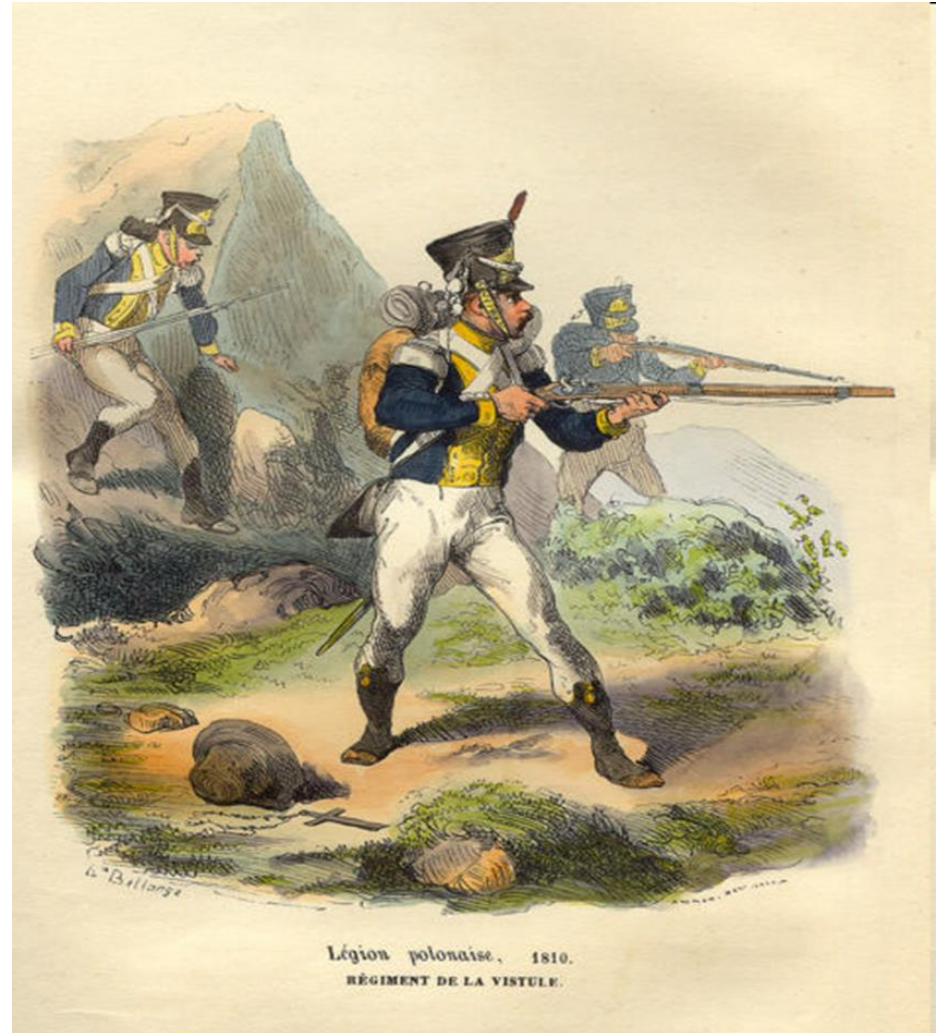
Pojęcia

- **Emigracja** - wyjazd za granicę na pobyt czasowy lub w celu zamieszkania na stałe. Opuszczenie kraju może mieć charakter dobrowolny lub przymusowy
- **Legiony** - nazwa wojsk polskich we Włoszech pod koniec XVIII w.; nazwa wojsk polskich z I WŚ. W starożytnym Rzymie: jednostka wojskowa licząca do 6000 żołnierzy.

Utworzenie Legionów Polskich

- Dzięki wpływom Napoleona, za pośrednictwem Agencji (polska organizacja emigracyjna założona w Paryżu po upadku powstania kościuszkowskiego w 1794 r.) Jan Henryk Dąbrowski podpisał 9 stycznia 1797 roku umowę z nowym rządem Republiki Lombardzkiej o utworzeniu Legionów Polskich, zwanych także Polskim Korpusem Posiłkowym.
- Legiony Polskie podlegały rządowi Republiki Lombardzkiej.
- Formacja maksymalnie osiągnęła stan 7 tys. Żołnierzy.

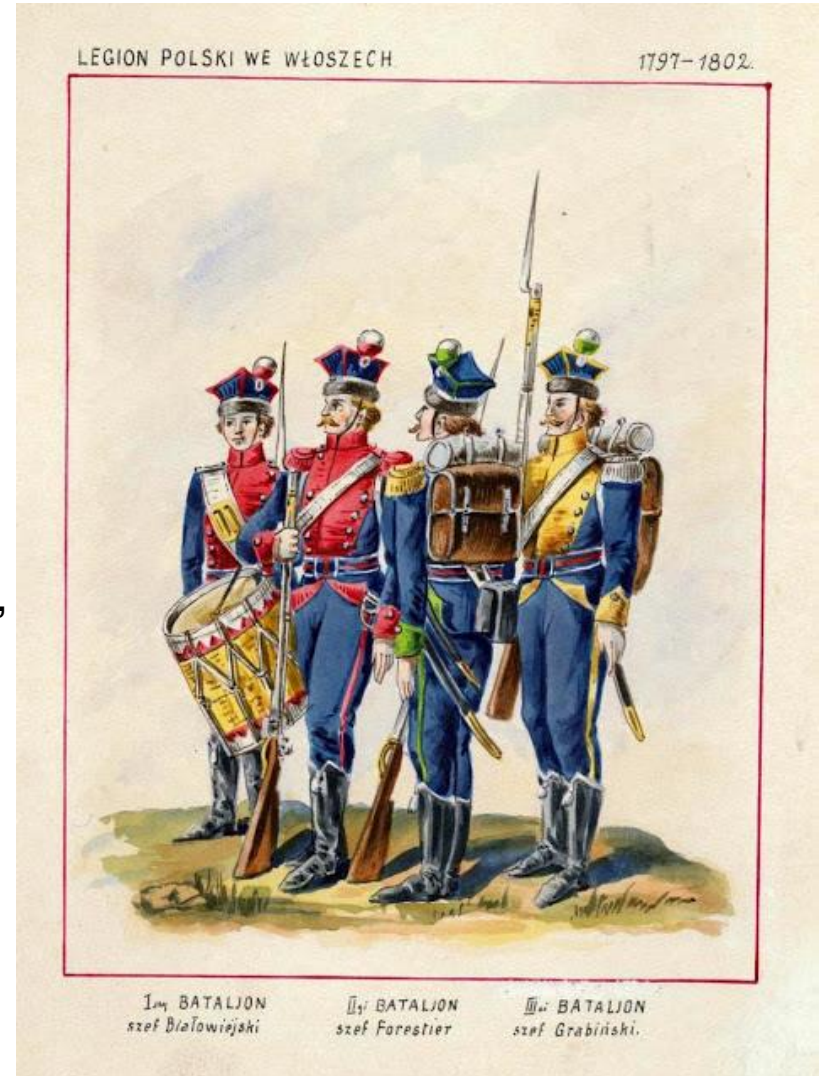
Żołnierz Legionów Polskich we Włoszech

Legiony Polskie we Włoszech 1797 - 1799

Służba w Legionach

- Dbano o tradycje narodowe;
 - żołnierze nosili mundury z polskimi symbolami,
 - obowiązywała komenda w języku polskim.
- Obowiązywały zasady republikańskie;
 - szanowano godność żołnierzy,
 - oficerowie byli wybierani przez żołnierzy,
 - żołnierze mogli awansować bez względu na pochodzenie,
 - zaniechano stosowania upokarzających kar.
- Dbano o wykształcenie i wychowanie żołnierzy.

Sztandar 1 Legii Legionów Polskich we Włoszech

Kogut – symbol Francji – jest tu dowodem na przejmowanie przez polskich legionistów emblematów podkreślających związki z Francją

Jan Henryk Dąbrowski

- Jan Henryk Dąbrowski (1755–1818), generał,
- uczestnik insurekcji kościuszkowskiej,
- twórca Legionów Polskich we Włoszech,
- dowódca naczelny wojsk polskich w 1813 r.,
- senator- wojewoda Królestwa Polskiego w 1815 r.,
- generał jazdy armii Królestwa Polskiego w latach 1815–1816.

Portret pędzla nieznanego malarza.

Mazurek Dąbrowskiego

- Wśród oficerów, którzy zajmowali się nauczaniem legionistów, był przyjaciel generała Dąbrowskiego Józef Wybicki.
- Pod wpływem panujących wśród żołnierzy patriotycznych nastrojów ułożył on słowa do popularnej wówczas melodii ludowej. Powstała w ten sposób Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, czyli Mazurek Dąbrowskiego.
- W krótkim czasie pieśń ta zyskała ogromną popularność zarówno na emigracji jak w kraju, dokąd bardzo szybko dotarła.
- Utwór ten szybko stał się polską pieśnią patriotyczną, a w 1927 r. został ogłoszony hymnem polskim.

Józef Wybicki (29 IX 1747 – 10 III 1822)

Losy legionistów

- Obok Legionów polskich we Włoszech powstawały inne polskie jednostki np. Legia Naddunajska.
- Jednak po 1801 (traktat pokojowy francusko – austriacki) stało się jasne, że Polska nie zostanie odbudowana, dlatego w 1802 Napoleon postanowił, że część Legionów zostanie wysłana na wyspę San Domingo (Haiti) by tłumić powstania niewolników.
- Z Haiti wróciła zaledwie garstka żołnierzy. Pozostała część Legionów została wcielona do armii francuskiej.

January Suchodolski
"Bitwa na San Domingo"

Utworzenie Księstwa Warszawskiego

- Napoleon zainteresował się sprawą polską dopiero w 1806 r., kiedy jego oddziały w toku walk z Prusami dotarły do Wielkopolski.
- Polacy bardzo entuzjastycznie witali wojska napoleońskie, a szczególnie Legię Północną dowodzoną przez gen. Józefa Zajączka.
- Napoleon jednak podchodził do sprawy ostrożnie i nigdy Polakom nie obiecywał odbudowy państwa polskiego.

Wjazd Jana Henryka Dąbrowskiego do Poznania. Generał przybył do miasta 6 listopada 1806 r. i natychmiast przystąpił do tworzenia polskich oddziałów wojskowych. Obraz z ok. 1809 r.

Księstwo Warszawskie

- granice państw zaborczych w 1795 r.
- Księstwo Warszawskie w 1807 r. (w unii z Królestwem Saksonii)
- ważniejsze traktaty

Wojna polsko-austriacka w 1809 r.

- działania wojsk Księstwa Warszawskiego

- miasta i twierdze zdobyte przez wojska Księstwa Warszawskiego
- ważniejsze bitwy wojny polsko-austriackiej
- ziemie przyłączone do Księstwa Warszawskiego w 1809 r.
- granice Księstwa Warszawskiego w 1809 r.

Tylża 1807: tratwa zacumowana pośrodku Niemna, na której prowadzono rozmowy pokojowe pomiędzy I Cesarstwem Francuskim, Imperium Rosyjskim i Królestwem Prus.

Ustrój polityczny

- W 1807 r. na mocy postanowień pokoju z Tylży, z ziem II i III zaboru pruskiego utworzone zostało Księstwo Warszawskie.
- Księstwo Warszawskie było tworem państwowym uzależnionym od Francji. O systemie politycznym zdecydował sam Napoleon nadając mu konstytucję (1807) oraz francuski „Kodeks cywilny”.
- Tworząc to państewko Napoleon nie użył nazwy Polska by nie drażnić Prus, Austrii i Rosji jako trzech zaborców naszego kraju.

Napoleon nadaje konstytucję
Księstwu Warszawskiemu
22 lipca 1807

Ustrój polityczny

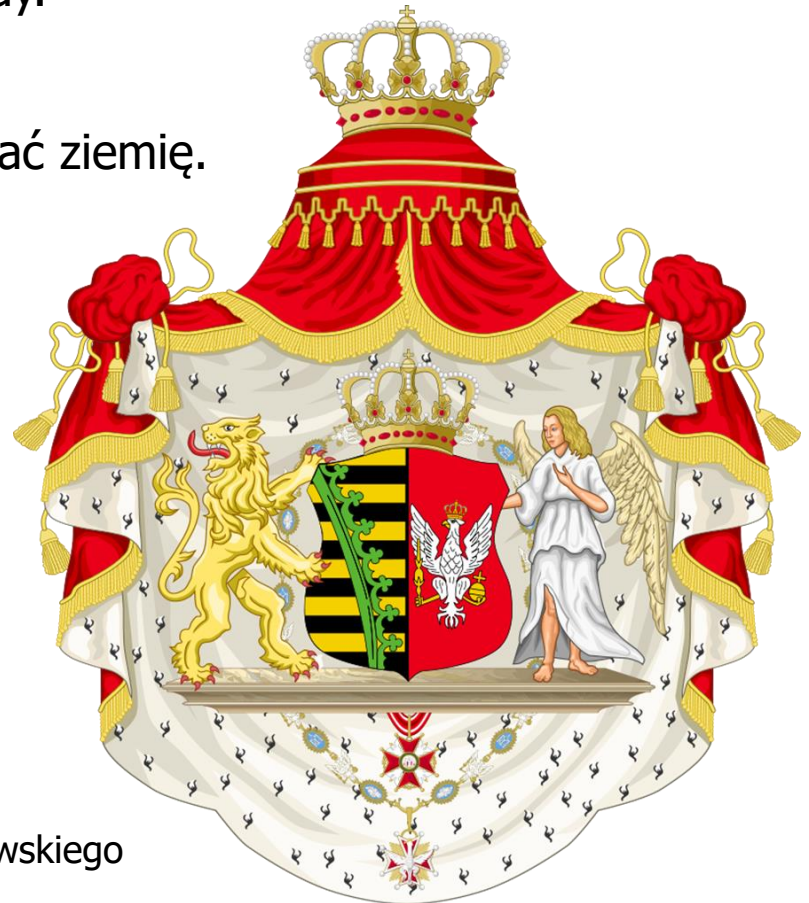
- Konstytucja Księstwa Warszawskiego w dużym stopniu opierała się na konstytucji Napoleona (konstytucja VIII roku) i gwarantowała podstawowe wolności obywatelskie.
- Księstwo Warszawskie połączone było unią personalną z Saksonią, a na tron dziedziczny powrócić miała saska dynastia Wettinów w osobie Fryderyka Augusta.

Fryderyk August III Wettin
król Saksonii i Księstwa Warszawskiego

Ustrój polityczny

- Konstytucja ustanawiała zasadę trójpodziału władzy;
 - władzę wykonawczą sprawował książę i Rada Ministrów,
 - władzę ustawodawczą wykonywał dwuizbowy parlament (senat i sejm),
 - władzę sądowniczą pełniły niezależne sądy.
- Wszyscy obywatele byli równi wobec prawa.
- Mieszczanie mogli sprawować urzędy i kupować ziemię.
- Księstwo Warszawskie posiadało własną armię;
 - dowódcą naczelnym wojska został książę Józef Poniatowski,
 - wydzielony oddział walczył u boku Napoleona w Hiszpanii.

Herb Księstwa Warszawskiego

Książę Józef Poniatowski

„Bóg mi powierzył
honor Polaków, Jemu
samemu go oddam”.

Tak brzmiała odpowiedź ciężko rannego pod Lipskiem księcia Józefa Poniatowskiego na propozycję generała Kajetana Bronikowskiego, aby książę zdał komendę i szukał ocalenia.

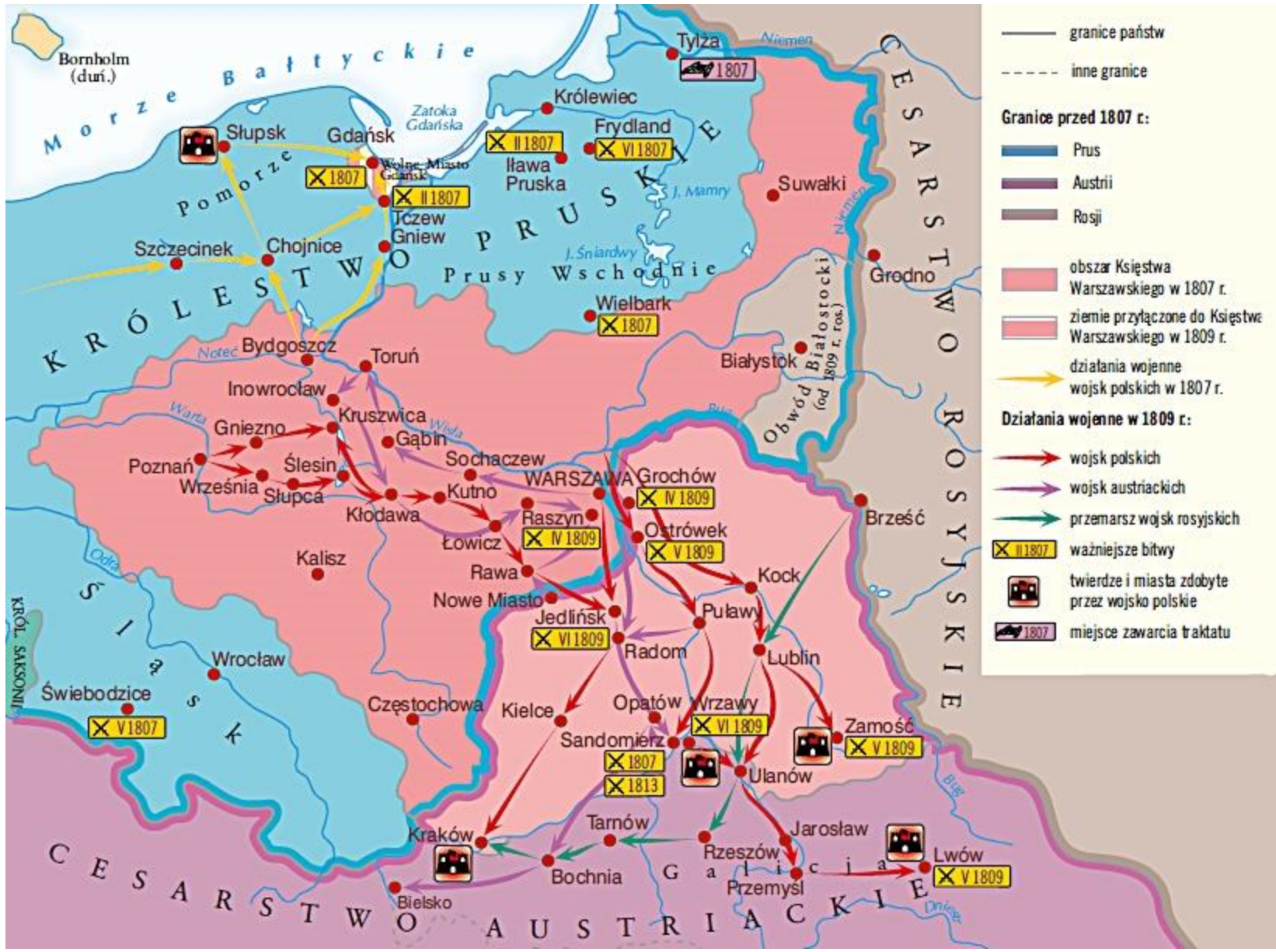
Ks. Józef Poniatowski,
wódz naczelny armii
ks. Warszawskiego na obrazie Juliusza
Kossaka
Portret księcia Józefa na koniu, 1879

Udział Polaków w wojnach napoleońskich

- 1808 r – polscy szwoleżerowie w bitwie w wąwozie Somosierra (kampania hiszpańska) – otwarcie drogi na Madryt;
- 1809 r – bitwa pod Raszynem – gdy Księstwo Warszawskie zostało zagrożone przez Austrię – bitwa była nierozstrzygnięta, bo dowodzący armia książę Józef Poniatowski zarządził odwrót, ale w wyniku pokoju w Schonbrunn Księstwo powiększyło się o ziemie III zaboru austriackiego.

Napoleon w wąwozie Somosierra

Geographical Labels: Bornholm (duń.), Morze Bałtyckie, Pomorze, Szczecinek, Chojnice, Gdańsk, Złoty Port, Gdynia, Głogów, Toruń, Bydgoszcz, Inowrocław, Poznań, Wrocław, Świebodzice, Kraków, Bielsko, Bochnia, Tarnów, Jarosław, Rzeszów, Przemyśl, Lwów, Drohobycz, Zamość, Ulanów, Puławy, Kock, Brześć, Grochów, Ostrówek, Radom, Jedlińsk, Nowe Miasto, Rawa, Łowicz, Kutno, Sochaczew, Gąbin, Kruszwica, Gniezno, Ślesin, Września, Słupca, Kalisz, Wrocław, Świdnica, Wrocław, Świdnica, Wrocław, Świdnica.

Political Entities: KRÓLESTWO PRUSY WSCHODNIE, KRÓLESTWO POLSKIE, CESARSTWO ROSYJSKIE, CESARSTWO AUSTRIACKIE, KRÓL SAKSONII.

Water Bodies: Niemen, J. Mamry, J. Śniardwy, Noteć, Warta, Wisła, Odra, Biegi.

Key Locations and Events: Tylża 1807, Królewiec, Frydland VI 1807, Iława Pruska, Suwałki, Grodno, Białystok, Obwód Białostocki (od 1809 r. ros.), Wielbark 1807, Warszawa, Grochów IV 1809, Ostrówek V 1809, Raszyn IV 1809, Puławy, Lublin, Zamość V 1809, Ulanów, Wrzawy VI 1809, Sandomierz 1807, 1813, Kraków, Bielsko, Bochnia, Tarnów, Jarosław, Rzeszów, Przemyśl, Lwów V 1809, Świebodzice V 1807, Jedlińsk VI 1809, Nowe Miasto, Rawa, Łowicz, Kutno, Sochaczew, Gąbin, Kruszwica, Gniezno, Ślesin, Września, Słupca, Kalisz, Wrocław, Świdnica, Wrocław, Świdnica, Wrocław, Świdnica.

Upadek Księstwa Warszawskiego

- Utworzenie Księstwa Warszawskiego było realizacją marzeń Polaków o odbudowie państwa polskiego a jego powstanie wzbudziło entuzjazm. Jednak byli tacy, którzy liczyli, że Napoleon odbuduje Polskę w granicach sprzed rozbiorów. Szczyt nadziei ujawnił się w 1812 r. kiedy zaostrzył się konflikt francusko – rosyjski.
- Do kampanii rosyjskiej Napoleona dołączyło ok. 100 tys. Żołnierzy Księstwa.
- Nadzieje jednak upadły wraz z klęską Napoleona, a już w 1813 r. cały obszar Księstwa Warszawskiego znalazł się pod okupacją Rosji. Wojska polskie wróciły z Napoleonem na tereny Prus, gdzie walczyły w bitwie pod Lipskiem dowodzone przez ks. Poniatowskiego (tam zginął).
- Po upadku Napoleona w 1815 roku decyzja o losie Księstwa zależeć miała od monarchów biorących udział w Kongresie Wiedeńskim.

Zapamiętaj

- W styczniu 1797 roku generał Henryk Dąbrowski podpisał z rządem Republiki Lombardii umowę o utworzeniu polskiej formacji wojskowej: Legionów Polskich.
- Powstanie Pieśni Legionów Polskich we Włoszech, nazwanej Mazurkiem Dąbrowskiego.
- Lata 1787–1805 to okres bitew Legionów we Włoszech.
- W 1807 roku na mocy pokoju w Tylży utworzono Księstwo Warszawskie, któremu Napoleon nadał konstytucję.
- W wyniku wojny z Austrią w 1809 roku Księstwo Warszawskie powiększyło terytorium o część ziem zaboru austriackiego.
- Księstwo Warszawskie przestało istnieć w 1815 roku wskutek decyzji kongresu wiedeńskiego.

Pytania i polecenia utrwalające

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- wyjaśnij, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki, księżę Józef Poniatowski,
- wymień państwa zaborcze,
- podaj nazwę hymnu Polski i wskaż jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech,
- przedstaw cel utworzenia Legionów Polskich i opisz walki z ich udziałem,
- podaj i zaznacz na osi czasu daty utworzenia (1807 r.) i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1815 r.),
- wskaż na mapie Księstwo Warszawskie i Tylżę,
- przedstaw okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,
- podaj przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego.

Polecenia

Proszę:

- wpisać do zeszytu podany w tytule temat,
- przepisać notatkę z lekcji (slajd 3),
- zapoznać się z treścią prezentacji, oraz ugruntować wiedzę przy pomocy zamieszczonych na poprzednim slajdzie (23) pytań utrwalających (nie trzeba zapisywać odpowiedzi) oraz podręcznika „Legiony Polskie we Włoszech” oraz „Księstwo Warszawski” (str. 203 – 211).

Przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka **ZDALNE LEKCJE**

<https://mapyonline.gwo.pl/> - na tej stronie znajdziecie historyczne mapy online.